

Austatud lugeja!

Järjekordne lend noori on lõpetanud Tartu Ülikooli õigusteaduskonna ning nagu juba kenaks tavaks on saanud, on ajakirja „Juridica“ 5. numbri veerud värskete lõpetanute päralt. Eelnevad aastad on näidanud, et noorte juristide kirjatööd ei ole pelgalt suleproov, mis sarnaneks põhikoolist tuntud almanahhi-kirjanditele, vaid tõsised õigusteaduslikud uurimised.

Bakalaureuse-artiklites sisalduvad sageli julged ideed ja väljaütlemised on eelnevatel aastatel pälvinud kiidusõnu nii tegevjuristidelt kui õigusteadlastelt. Käesolev number peaks jälle kord ilmekalt näitama, et õigusteaduskonna lõpetanud ei omandanud mitte üksnes ülikoolidiplomi, vaid midagi enam – laialdased teadmised.

Hoolimata teadmiste tähtsusest pole siiski ka diplom vähetähtis. Berit Aaviksoo märgib oma artiklis teisi autoreid tsiteerides, et suur osa elu võimalustest on seotud haridusega, eriti kõrgharidusega. Kes siis poleks sellise väitega nõus?! Oluline on aga tähele panna, et see väide seostab elus meile avanevaid võimalusi hariduse, mitte haritusega. Elu võimaluste sidumine haridusega seob need seega diplomiga.

Võib ju vaielda vastu: elus oluline pole haridus, vaid haritus! Et tänapäeval pole enam teadmiste monopoli ülikoolide käes, et raamatute, juuras ka Riigi Teatajate, Interneti jmt studeerimisel võib hea tahtmise korral saada sama targaks, kui ülikoolis loengutes istudes. Ka ülikoolis kasutatavate konspektide kättesaamine pole praegu Eestis probleemiks. Seega siis küsimus: milleks diplom, see paber?

Eelnevas küsimuses peitubki vastus. Diplom tohi olla vaid paber.

Ülikoolidiplomi eesmärgiks on anda ülikooli-poolne kinnistus diplomisaaja laialdaste teadmiste kohta vastaval erialal, ülikooli-poolne garantii. Otsustades inimese üle tema diplomi põhjal, näitame üles oma usaldust diplomi välja andnud asutuse vastu. Haritud, kuid ülikooliharidust mitteomav isik sellist garanti ülikooli näol ei oma. Tema peab ikka ja jälle uuesti oma teadmisi tõestama.

Seega tõepoolest, kõrgharidus on suur elu võimalus. Nii mitmeski uksest sissepääsemiseks piisab diplomi ettenäitamisest. Sees olles, jah, kehtivad juba teised reeglid, kuid sageli ongi just sissepääsemine kõige raskem.

Kõik me teame vanasõna „Kes maksab, see tellib ka muusika“. See ütlemine oli populaarne juba nõukogude ühiskonnas, kus poest sai vorsti mitte raha, vaid tutvuste eest, rääkimata siis veel tänapäeva turumajandusest. Tahame seda või mitte, aga ka kõrghariduse saamiseks tuleb järjest rohkematel kukrut kergitada. Tartu Ülikool ei ole siin enam erand. Sageli on arvatud, et raha eest õppija, klient, nõuab paremat haridust ja sunnib koole ennast pingutama. Seega siis – tasuline haridus parandab hariduse kvaliteeti. Kuid äkki on raha eest õppija klient selles vanasõna tähenduses? Äkki ta ei vajagi haridust, vaid piletit edukasse ellu? Kliendina leiab ta äkki endal õigus olevat ka nõuda seda piletit?

See on koht, kus koolid ei tohi järele anda. Õpilane, olgu ta siis klient, ei maksa mitte diplomi eest, vaid võimaluse eest teadmisi omandada. Kui ta teadmisi ei omanda (mitte protsessi, vaid resultaadi mõttes), siis ei tohi ta omandada ka diplomit. Edu ja austus saadab kooli, kes seda reeglit ei unusta.

Seega siis: mingem tagasi algusesse ja õnnitlegem Tartu Ülikooli õigusteaduskonda heade teadmistega lõpetajate puhul!

Katrin Prükk

